

Војдан Чернотрински

01-08 јуни 2012

Прво, многу е добро сиџе македноски џеаџри да џи видиме на едно месџо, во еден, џусџи џериод од една недела.

Многу е џешко да се каже: Каде оди македонскиоџ џеаџар? Тој оди каде џџо одаџ сиџе друџи џеаџри. Македонскиоџ џеаџар, како и сиџе се наоџа во ова џлобализаџско, мошне сложено време кое џред џерформаџивниџе умеџносџи џосџавува џоинакви, џовисоки, џодиференџирани барања. Мислам дека Теаџароџ мора да се избори со мулџимедијалносџа на времеџо, со инџеркулџуралносџа во која сиџе живееме.

Годинава имаме боџаџсџво џреџсџави во конкуренџијаџа за наџради. Имаме боџаџа џроџрама заџоа џџо имаме и џовеке џеаџри. џџо е добар знак. Македонија е среќна џеаџарска земја. Гради неколку џеаџри во овој моменџ. Се надевам дека и џрилеџскиоџ џеаџар ќе дојде на ред. Јас не знам ниџу една земја, во џоблискоџо или џоширокоџ оџкружување, особено земја со два милиона жиџели која е во сосџојба наеднашда џради чеџири џеаџри. Сеџо џоа влијае и на џродуџијаџа, влијае и на нашиоџ однос кон џеаџароџ и на нашаџа добра мисла, џџо би рекол Цеџенков, со која му џрисџаџуваме. И нека има џџо е можно џовеке џреџсџави. Теаџриџе се џреокуџирааџ со секаков реџерџоар. И нека е џака. Нека ексџерименџирааџ, нека иџрааџ класика на нов начин, нека ја реакџуализирааџ.

Единсџвената забелешка која можам да му ја уџаџам на Македонскиоџ џеаџар е џџо малку се иџра национална, домашна драма. Секоја сериозна кулџура џрво си води смеџа за афирмаџијаџа на соџсџвеноџо, национално, драмско наследсџво и за соџсџвеноџа резенџна, сеџашна драмска џродуџија. Фесџивалоџ имаше џаква намера. Крајно, ако ние не се афирмираме, не знам кој може друџџоа да џо наџрави.

Јелена Лужина, џеаџролоџ

награда за животно дело Незакет Али, актерка

Богаџи актерски дијапазон

Една од најангажираните актерки на поранешниот Театар на народности (играла активно и во двете драми и Турската и Албанската), актерка која својот автентичен израз го гради непосредно од примарниот талент, Незакет Али е репектабилна театарска дама на македонскиот театар.

Нејзиното актерско искуство е лично и непосредно. Завршила основно образование, и по препорака на нејзиниот тогашен учител, познатиот писател, поет и преведувач Неџати Зекирија, примена е во ансамблот на Турската драма при Театарот на народностите со атрибуцијата „талентирана аматерка“ во 1952г. Од тогаш па се до пензионирањето во 1992 година, перманентно работи во театарот, како една од неговите најактивни актерки. Нејзиниот актерски дијапазон е разновиден. Уште од почетокот, па се до пензионерските денови, како симболично да ја следи препораката на нејзиниот учител, па постојано го проверува својот исклучителен талент, па од примената „талентирана аматерка“ станува препознатливата, посветената професионалка. Својата естетика ја гради со перманентна работа и постојана себе надградба. Иако игра и во претстави на Албанската драма, матичната сцена на Турската драма (денес Турскиот театар) од неа создава неверојатен актерски профил!

Во нејзината театрографија се евидентирани сто и десет (110!) улоги. Четириесет годишниот ангажман значи и работа со повеќе различни режисери. Всушност од нејзината театрографија може да се следи една актерска кариера од самите почетоци на статист и/или епизодист, па се до водечките/носечки улоги. Дебитирала професионално со улогата на Неџибе во претставата Ајше од Светозар Коровиќ, во режија на доајенот на македонското актерство Тодор Николоски. Посветена на публиката, гради посебен однос кон истата и тоа е препознаено и наградено. Критиката го евидентира нејзиниот актерски ангажман и истиот афирмативно го сведочи. Уште од првите претстави атрибуциите со кои се карактеризира нејзиниот актерски талент се: најистакната, најдобра, најнаградена со аплауз и сл. Најчесто, критиката посочува дека таа со својата игра ја спасува претставата

47. Македонски театарски фестивал "Војдан Чернодрински" - Прилеп

и покажува како треба да се игра воопшто. Во оваа прилика треба да се нагласат нејзините улоги: на Ката во Парите се отепувачка (1961); нејзината креација на познатата Коштана во истоимената претстава што на сцената на Турскиот театар се премиерно се изведувала повеќе пати во текот на неколку години (1962, 1965, 1966, 1967, 1976); од посебно значење е изведбата и на Оливија од Дванаесеттата ноќ (1966), Розаура во Лукава вдовица (1968), Емилија во Отело (1973), но и Ташана во Зона Замфирова (1979), Настасија во Злосторство и казна (1980), па се до Мајката во Јунуз Емре (1991). Улогите што ги игра се хетерогени, не се поврзува за една ролја, ниту пак „фаховски“ ја гради својата кариера. Игра и млади и стари и машки и женски ликови. Играла под режисерската концепција на најзначајните македонски, но и режисери гости што поставувале претстави на сцената на Театарот на народностите (денес Турски и Албански театар). За своето актерско мајсторство наградена е со наградата Артист на годината на весникот Бирлик за 1970 г. Следејќи ја нејзината работа, анализирајќи ја нејзината театрографија, може задоволно да се заклучи дека е чест и привилегија за Фестивалот да има во своите лауреати дама од ваков калибар што ја добива Наградата за животно дело!

(А.Стојаноска)

Почитувани креатори на Фестивалот, почитувани актери, колеги на мајка ми!

Дозволете да ви се заблагодарам на ова признание што и го доделивте на мајка ми за животно дело.

Привилегија е да си носител на ова одличје, особено современската дистанца откако ги напушти “штиците што живот значат” и е во пензија. За сите мали, и крациите на улогите што барале многу повеќе, за сите дадени и за сите примени емоции, за сите оние минати години и за сите идни.

Да сте здрави и живи. Во името на Незакет Али, длабоко ви се поклонувам.
(Ќерката на Незакет Али, Цанан, на доделувањето на наградите за животно дело, заблагодарувајќи се од името на мајка си)

Гледавме . . .

НУЦК "АЦО Шопов" Штип

Народен театар "Штип

"**Парите се отепувачка**" Ристо Крле

Режија: Александар Ивановски

Играа: Валентина Ѓорѓиевска, Виктор Арев, Ангелка Арсова, Миле Вратеовски, Кристина Атанасова - Арсова, Милорад Ангелов и Сања Арсова

Претставата . . .

Целата драматургија е сурова анализа на современото општество. Претставата е фолклорна, традиционална трагедија, со силни иновации. Инвентивната режија добила моќна поддршка во актерските креации. Со афинтет за доловување на нечовечкиот грев, од една страна, и сентиментите и емоциите низ патетичните дијалози, од друга страна, креирана е претстава за око и уво, но и за глава. Тагата и болката, и поматениот ум на секојдевието се отпечатиле низ трагичниот епилог на победата на парите над љубовта. Сепак низ крвта, се провлекува импулс на надеж за регенерација.

Александар Ивановски, режисер

По целата сезона играна во Штип, добро поминавме пред жирито и фестивалската публика. Поттикнати од фестивалската атмосфера и од возбудата, екипата fino отвори некои работи. Прилепското гледалиште како да беше нов импулс за нов лајт мотив за квалитет на играта. Искрено сум задоволен од актерите. Она што се работеше, вечерва доби круна. Ова читање на Крле, на "Парите се отепувачка", е нова верзија на македонската трагедија.

Валентина Ѓорѓиевска, актер

Чувството е прекрасно, возбудливо да се биде дел од програмата на Македонскиот театарски фестивал во Прилеп. Секоја година има нови доживувања на средбата со фестивалската публика. Прилепчани умеат да оценат што е квалитет, оти имаа избор, имаат високи норми. Претставата ја покажавме во поинакво светло. А публиката, нашиот поглед на старата трагедија ја прифати задоволно, за што сведочеше долгиот аплауз. Актерскиот тим беше повисоко од височината на фестивалската провокација. Се надевам дека ова мислење ќе го подели и жирито.

Публиката . . .

Петар Ивановски: - Имавме нова фантастична глетка за една од најдобрите македонски трагедии. Им честитам на актерите и на режисерот, ама и на костимографот за фасцинантниот приод. Храбро влегле во истаржувачка авантура, која, мислам, ја погоди целта и дека ќе им даде плод и многу поени. Вообичаено е да отскокнува некој од актерите, но штипската верзија на "Парите се отепувачка" пулсираше во ритамот на единството.

Методија Илиоски: - Недостижноста на театарската душа ја покажаа актерите на штипскиот тетатар. Творечки, небаре животот згаснува дотука, гореа на сцената да доловат ново духовно дожививање за памтетење. И успеаја.

Гледаеме . . .

НУ Народен театар Битола

"Вишновата градина" од А.П. Чехов

Режија: Звездана Ангеловска

Играат: Елена Моше, Викторија Степановска, Илина Чоревска, Петар Горко, Огнен Дранговски, Иван Јерчиќ, Марјан Ѓоргиевски, Габриела Петрушевска, Филип Мирчески, Маја Андоновска, Борис Чоревски, Васко Мавровски и Ѓоргина Поповска

Претставата . . .

Чехов е несицрпен бунар за инспирација. Чехов е неистражен океан. А токму предизвикот да се постави текст од светската класика на сцена е мошне храбро. Во таков предизвик влегува режисерката Звездана Ангеловска поставувајќи една слоевита претстава. Тоа е поинаква претстава за гледање, со нови планови, постојат повеќе масовни сцени, првиот чин е поинаков од вториот итн. Се менува начинот на игра, малку жанровски, и сè се сведува на еден голем трик, како што е и животот.

Звездана Ангеловска, режисер:

Со целиот ансамбл на битолскиот театар се потрудивме да направиме еден наш, идентичен концепт и го постигнавме тоа, што значи дека не можеш да се правиш ниту повеќе паметен од она што е веќе ставено на хартија, ниту пак неискрен. Претставата бара специфични театарски средства.

Викторија Степановска, актер:

Го играл ликот на Ања која е најмладата и би требало да биде онаа која ја влева надежта но... Во еден момент таа нема сила да ја подигне главата за да ги погледне сите со онаа свежина со која ги гледала претходно и да им влее елан, ведрина, да им вдахне нов живот. Публиката дише со претставата, прилепската публика е позната по почитта која ја има кон театарот.

Марјан Ѓоргиевски, актер:

Пишчик е лик кој е повозрасен и се случува да бидам замена за колега додека се подготвуваше претставата. Некако ја приспособив улогата и се обидов да најдам некои работи кои ми се блиски како човек. Публиката во Прилеп секогаш е еуфорична за сите настани. Три години доаѓам, прилепчани како публика се многу позитивни, широкогради за реакција. Ова е повеќе од очекуваното.

Публиката . . .

- Едно прекрасно видување на младата Звездана Ангеловска. Убава сценографија, квалитетна игра, добро адаптиран Чехов, убави впечатоци.
- Моето мислење за претставата не можам да го кажам сега, потребно е да ги средам впечатоците.
- Претставата мошне ми се допадна, одличен настап, особено сценскиот.

Гледавме . . .

НУЦК “Антон Панов” Театар Струмица

“СЕСУАЛНИТЕ НЕРВОЗИ НА НАШИТЕ РОДИТЕЛИ” од Лукас Берфус

Режија: Александра Кардалевска

Играат: Соња Стамболџиоска, Марина Поп Панкова, Стојан Велков, Ванчо Василев, Ванчо Крстевски, Тинче Ристеска, Кољо Черкезов

Претставата . . .

“Сексуалните нервози на нашите родители” е психолошка драма за вечната борба помеѓу нагонското и општетсвено-прифатеното каде сексуалноста се покажува како допирна точка меѓу природата и општетството. Работена типично фројдовски, всушност, претставата е провокативна приказна која преку мислите и однесувањето на младата девојка Дора која влегува во светот на возрасните, се олицетворуваат човечките слабости кои укажуваат на тоа дека во несвесното од сферата на сексуалноста се наоѓаат главните причини за настанување на психонервозите и хистеричните испади.

Александра Кардалевска, режисер:

- Јас сум многу задоволна од вечерашната изведба на претставта. Имам убава прилика да работам со екипа од креативни актери што вечерва се докажа, а тоа го почувствува и публиката. Претставата ја подготвуваме во еден здив, бидејќи се работи за еден специфичен текст од современата драматургија, и разработува модерни теми кои се еднакво актуелни насекаде во светот и допираат до сите нас. За мене беше навистина голем предизвик да го работам Берфус, и почестени сме што сме дел од МТФ “Војдан Чернодрински”.

Соња Стамболџиоска, актер:

- Улогата на Дора не ми претставуваше некој посебен проблем, бидејќи, иако девојката е една комплесна личност, сепак, јас се пронајдов во неа и едноставно уживам додека сум на сцена. Задоволна сум од вечерашната изведба, иако, поради потесната сцена, овде во однос на матичната, имавме мали технички проблеми.

Марина Поп Панкова, актер:

- Јас сум многу возбудена бидејќи во овој Театар ја започнав мојата професионална кариера и повторната средба со прилепската публика од сега веќе далечната 2007 година, беше многу емотивна...ми се вратија убавите сеќавања и ми се направи една пријатна мешавина од чувства. Улогата на “мајката”, за мене беше голем предизвик, бидејќи јас од мојата “ќерка” во претставта, во приватниот живот постара сум само три години. Го сакам психолошкиот театар, тој е многу податлив и за истражување и за откривање на моите актерски способности.

и публиката . . .

- Даниела Михајлоска: - Интересна претстава со актуелни теми кои ни се случуваат и нам. Актерите добро ја одработија својата задача. Беа природни и непосредни, па, додека ја гледав претставата, навистина уживав.

- Драган Симески: - Јас сум вљубеник во тетарот и сум гледал доста претстави. “Сексуалните нервози.....” ми се допаднаа. Актерската игра беше на високо ниво, а бидејќи сум и родител на дете претставата на некој начин врз мене делуваше дури и поучно.

Гледавме . . .

Албански театар Скопје

“Змеј” од Евгениј Шварц

Режија: Шкипе Н. Дука

Играа: Сефедин Нуредини, Ментор Нуредини, Амернис Јовановска НокшиќИ, Аида Алидеми, Хамди Рашити-Диу, Илбер Муртези, Висар Етеми, Зеќирја Џемаили, Вјолца Бектеши Хамити, Аида Елези, Хајрулах Рамизи, Блерим Дарлишта, Генци Мирзо, Асдрен Селими.

Претставата . . .

И самиот наслов на претставата сугерира дека овде се раскажува приказна. Или бајка. Верувам сите ги сакаат приказните, или поточно некој да ги раскажува. Ансамблот на албанскиот театар на сцената раскажа една, би рекле модерна, или поточно, вонвременска бајка, но некои работи свртувајќи ги така, да дејствуваат реално. Во бајката има, секако, змеј, девојка, но, добра и лоша, има и политика. Се е како во реалноста, но сепак поинаку.

Аида Алидеми, актер

-Јас ја играл лошата Елса. Добро се чувствував зашто не ми е прв пат на Фестивалот. Претставата ја работевме два месеца, а ја игравме пред 5-6 месеци, но убаво се вклопивме во фестивалската програма. Ова е модерна бајка и секогаше актуелна.

Амернис Јовановска НокшиќИ, актер.

Јас во претставата бев добрата Еласа. Како и пред секој настап, и вечерва имаше возбуда, адреналин и се трудевме позитивно да ги насочиме кон тоа што го работиме. Сцената овде е поинаква, кај нас во театарот е поголема, но ние сме актери и треба да се приспособиме. Добро беше.

Хамди Рашити Диу, актер.

-Во претставата го играм градоначалникот. Прв пат сум во Прилеп. Фестивалот вистински изгледа тоа што е. Ова е модерна бајка, актуелна е во секое време. Го имаме главниот херој, има антагонизам, па змеј кој сите ги контролира. Има паралела со денешното живеење. Секогашимало и ќе има некој змеј.

Сефедин Нуредини, актер.

-Еве, по неколку години, пак сум на Фестивалот. Ова е стара сатира, но е обновена. Ова е политичка сатира и ново видување на Шварц. претставата ја обновивме и бидејќи ја имавме снимено на видео што помогна да ја види Селекторот. Кај нас во театарот друг е впечатокот со видеобимот, но ние не се откажавме од настапот. Задоволни сме, останува да се види публиката како не прифати.

публиката . . .

-Ги сакам приказните и бајките. Овде видовме поинаква верзија, но се чини дека и сатирата помогна да биде современо сфатена и да се почувствува дека се прават паралели со сегашноста.

-Ми се допадна актерската екипа. Имавме и превод што многу ми помогна иако и насловот на претставата и играта, а и постојаниот страшен рик на змејот во заднината даваат јасна порака дека тука е, постојано демне оној што е над сите. Интересно

т л е д а в м е . . .

Културен центар "Квартет" во
копродукција со НУ Македонски
народен театар - Скопје

4,48 Психоза
од Сара Кејн
Режија: Ѓорѓи Јолевски
Играа: Никола Ацески, Александар
Ѓорѓиески

Театар за деца и младинци
„Волшебникот од Оз„ од Баум
Режија :Боњо Лунгов

Играа: Нина Деан, Тања Кочовска,
Павловска, Ана ЛевајковиќБошков,
Марија Ѓорѓијовска, Драган Довлев,
Ефтим Трајчев, Мартин
Јордановски, Петар Стојковиќ

НУЦК " Григор Прличев" - Охрид и
Продукција "Видик" - Скопје
НИ ВАМУ, НИ ТАМУ
Бојан Трифуновски
Играа: Симеон Дамевки и Љупчо
Тодоровски

трибина: театарот и новите форми

МТФ „Војдан Чернодрински„ годинава се фокусираше на потрагата по новиот театарски израз и неговата апликативност во однос на македонскиот театар.

Македонскиот театар е во постојана потрага на својот идентитет. Како што тоа и го покажува сегашната продукција, истиот се наоѓа во своевиден расчекор со желбите - потребите - можностите. За таа цел учесниците дебатираа на неколку прашања: македонскиот театар и новите медиуми - на кој начин театарот оперира со новите медиуми, на кој начин ги (зло)употребува?, потрагата по нови форми во театарот и компарација - македонски театар/светски театар - современ контекст.

Поздравувајќи ги присутните уметничкиот директор **Петар Темелковски** рече дека трибината била договорена од минатата година и дека редно било да се проговори за новите форми во театарот.

Воведничар беше **проф.д-р Ана Стојаноска**, театролог, која проговори за Театарот денес up to date.

- Важно е клучното прашање - што е театар денес? Како на човек што катадневно се занимава со театар, ми пречи мешањето на разни интелектуалци, уметници, квази-уметници, со театарот и со нивната замисла дека, ете, е лесно да се занимаваш со театар, па да пишуваш драми, критики или, чувај боже, и книги за театар. Не е лесно, верувајте ми. Ако не ми верувате, слободно пуштете ме во операциона сала, оти јас многу сакам да бидам хирург, ама ништо не знам од медицина, освен некој инструмент како се вика... Исто така сакам да се диференцира односот постдрамски и/или пострежисерски театар. Секоја од овие атрибуции, затоа што не се специјални терминологски категоризации, повеќе се описни од типолошки, помагаат само во нашето примарно разбирање на проблематиката... Последните триесетина години од минатиот век, кога уметноста ја живееше постмодерната, се искристализира еден од новите типови на драмското писмо, кое беше логичен резултат на сето она што постмодерната во театарот го донесе. Односот кон стварноста, политиката, актуелноста, бришењето на границите на стварност-уметнички простор, идејата која најпризнатите режисери на денешнината, ја објаснуваат со идејата уште на Аристофан да нема граница/рампа меѓу првиот ред од гледалиштето и изведувачите на сцената, го раѓаат токму оној најагресивниот театар на денешнината. Дури и еден од угледните критичари (Марк Лањсон) на прочуениот англиски "Гардијан" вели дека некои од најодобрите претстави што ги гледал претходниве денови, критиката е од 29 мај 2012 година, се цитирам: „политички радикални (иако и двете се прилично авангардни во користењето на просторот и физичкото дејство), Ова беше револуција од поинаков вид, вели тој, потенцирајќи дека и двете продукции постојано „вртат наоколу,, (морам да кажам дека станува збор за две претстави на еден од најактивните театри во Англија, "Hampstead theatre" од Лондон - "Betrayal at the Sheffield Crucible" и "Chariots of fire"). Инсистирањето на политичката радикалност, на документарноста, на односот или не односот кон сексот и насилството се логична последица на тоа како се случува театарот денес. Живеејќи во некои изместени времиња, знаејќи дека театарот мора да се носи со промената на медиумскиот трон и со постојаното бомбардирање со информации, денешните театарции, посебно оние што добро си ја знаат работата, знаат каков театар да направат. Денес ја имаме приликата да ја живееме и промената на авторството на претставата, ако

трибина: театарот и новите форми

прво беше драмскиот автор, па актерот, потоа во дваесеттиот век режисерот кој цврсто го држеше своето место, а кај нас и постојано и денес се инсистира на тоа, во светскиот театар главниот автор е или продуцентот или издавачот, маркетинг менаџерот, оној кој добро се снаоѓа со парите: или пак се брише авторот - режисерот, се потпишува колективна режија, се хибридизираат жанровите, изведувачите се оние што се главните автори. Затоа, денес во светскиот театар доминираат трупите. Иако тоа е идеја уште на една од струите на режисерскиот театар - работата во трупа/братство, она што нив ги разликува е секако позицијата на авторот. Во денешните театарски трупи, како што вика Тим Ечелс, режисерот на една од најпознатите театарски трупи денес Force Entertainment, режисерот е тука да ги даде идеите, да одреди кој проблем ќе биде актуелен за тој ден, ама истовремено го менува односот, затоа што е и учесник истовремено. Тој е, исто така, еден од изведувачите на неговите претстави. ... Денешниот театар, поточно е да речам, денешните театри секој посега по одреден тренд. Иако постојат две главни струи - оние од традиционалниот /конвенционалниот театар и оние од истражувачите, авангардните автори, кои ги мешаат жанровите, а имаа една цел да го продолжат сето она што постмодерниот театар го загатна - губењето на функцијата на актерот и неговата трансформација во изведувач и проширувањето на полето на театарот и губењето на границата на тоа што е претстава, а што реалност. Тука некаде е и мојот одговор на прашањето кои се новите театарски форми. Сакам само да нагласам таксативно некои од нив: 1. Документарен театар - одличен пример за тоа е Римини протокол од една страна, и Групата/компанијата Дакар од друга; 2. Постдрамски театар - како цел еден комплекс на се што свртува грб на цврстиот драмски дискурс - кабаре, стенд ап комедија, хепенинг, перформанс и сл. Тука би сакала да ја споменам книгата на германскиот театролог Леман, со истоимен наслов; 3. In yer theatre; 4. Интернет театар; 5. Неоливинговци и новата авангарда; 6. Танцот во драмата или драмата во танцот; 7. Колективна режија.

Се разбира дека секогаш ќе има главна струја во театарот, дека националните театри мора да имаат национална драма и железен репертоар, дека треба да постои и некаква алтернатива на тој театар, ама секогаш, како што тоа го покажува театарската историја, треба да има трендови во театарот, кои на ваков или онаков начин сами ќе се изборат за своето постоење.

Соња Здравкова - Цепароска, театролог зборуваше за односот меѓу популарното и елитарното-состојби и тенденции „Состојбите во современиот македонски танцов театар се во контекст со состојбите во македонскиот театар, воопшто културните норми, потреби, понудата, општиот вредносен систем како и вкусите на публиката. Тенденцијата на дел од современата танцова продукција е одговор и реакција на општите состојби и тендерираат кон создавање на продукти кои се сублимат на елементи во масовната култура и високата уметност. Дали е ова тренд на приспособување кон вкусот на публиката или пак ова е своевиден мамец за да се создаде привлечна, но сепак квалитетна продукција, е главното прашање кое се наметнува... Поигрувањето со елементите на популарната и масовна културна понуда, од една страна, би требало да го привлече новиот гледач на кому му се овозможува полесно да се адаптира кон овој тип на уметничко изразување, но тоа не е секогаш по правило така... Она што треба да се истакне, а што го има на домашната сцена, е начинот на користење на популарното, дозирањето и третманот на овој материјал. Авторот кој почнува да кокетира со публиката сакајќи по секоја цена да ја восхити и да ја придобие се движи по опасниот раб на бездната...

трибина: театарот и новите форми

Катерина П. Кузанова во своето излагање се задржа на интермедијалноста, новите технологии и театарот.

„Денес театарот е исправен пред предизвикот на голем број можности за нов начин на изразување што евелуира до ненасетувачки форми на претставување. Тоа се должи пред се на неговата компактибилност и приспособливост кон останатите медиуми. Современиот театар користи голем број медиуми, музика, танц, пеење, актерска игра, пантомима и визуелна сценографија. На тој начин претставува мулти сонда, еден обид за поврзување на голем број симултани жанрови. Тоа значи дека на истражување и сондажа се подлежни голем број аудиторiums истовремено, преку нивната едновременост театарот покажува своевидна приспособливост кон електронската средина... Во рамките на претставите, постојат смели експериментирања со кои се освежува и онеобичува театарскиот јазик и се воведуваат нови инвентивни изразни решенија. Тоа се прави по пат на интердисциплинарноста и интермедијалноста како поексплицитни одлики на некои понови театарски претстави... Во македонскиот театар можеме да видиме повеќе начини на експериментирање, пред се во однос на интермедијалноста.

Трајче Кацаров, драмски автор, говореше за Театарот како палиндромски текст, при тоа објаснувајќи го терминот палиндром.

„Театарската претстава е порака-текст која е насочена кон адресантот публиката, односно публиката е текст-порака која е несомнено насочена кон претставата. Ова ни зборува дека театарската претстава и публиката се палиндромски текст. Што значи тоа? Смеслата на текстот читан од лево на десно да биде идентичен од десно на лево. Само во таков случај ќе кажеме дека текстот е разбран, дека театарската претстава е дел од публиката, односно, дека е разбрана нејзината порака, односно според Хол: „консументот црпи допстани знаења, знаци и идеологија за да ги интерпетира или, декодира,, пораките дадени од текстот,, Хол уште вели дека публиката создава многукратни акценти и емфази кога е во заемна врска со текстот. Така доаѓаме до потребните ефекти: Претставата да има суштинска творба - текст, а публиката да е активна, разбран текст.

Доцент м-р Христо Петрески се задржа на новите форми, клишеа и униформи, при тоа нагласувајќи дека новите форми соодветствуваат на динамичноста и инстантноста на новото и во новото време, практични се и рационални, па се препознаваат и како монодрама, пантомима, театарска иновација, експеримент, сценски колаж и микс.

- Новите театарски форми не само што ги бришат границите помеѓу театарот и новите театарски форми, туку не прават разлика меѓу професионалните, аматерските и другите ансамбли. Тој „натпревар во умешноста,, кој ќе побегне од класичниот театарски израз и белким ќе донесе нешто ново, беше недоносенче, се чини уште од самиот почеток... Новите театарски форми се создаваат врз основата на веќе воспоставените канонизирани норми, па дури и тогаш кога се замислени и остварени како негација и антипод на присутното и постоечкото....,

За **театрологот Јелена Лузина** сè е хибридно.

- Уметноста е постпостмодерна. Времето е постпостмодерно. Театарот на нашето време е хибриден. Мора да го гледаме универзално. Постпостмодернистичкиот театар е интермедијален, интеркултурен. Театарот е посдрамски, пост режисерски. Синтетизира се во себе, се она што е потребно. Да се има посмодернистички театар сепак треба да сме технолошки подготвени, но и културолошки за да може да се реализира. Сметам дека се уште не сме доволно едуцирани за ова прашање, оти ваков театар разбира и брз и подготвен рецепиент. Денешниот театар и изведувачките уметности функционираат на две цели - пазарна и екслузивитет.

Александра Бошкоска, театарски критичар посочи дека нашиот театар ги следи новите форми.

- Новите форми се импелментираат во театарот. Во последен период се поставуваат претстави според филмски сценарија, што доведува до голема гледаност. Други претстави имаат циркуски елементи, трети се во вид на мјузикли, кај некои има и фолклорни елементи.

Промовирани 17 нови изданија театарска литература

Во рамките на Фестивалот денеска напладне беа промовирани 17 нови изданија Театарска литература издадени во последните две години.

Театрологот Јелена Лужина најпрво ги промовираше осумте изданија од проектот Македонска книжевност на Министерството за култура - „Читано отпосле„ од Коле Чашуле,, „Парадоксот на Диоген,, од Томе Арсовски, Одбрани дела од Горан Стефановски, „Одбрани дела,, од Јордан Плевнеш, изданието Македонска битова драма, Современа македонска драма, Албанска драма и „Олерија Центетериба,, од Цабир Ахмети.

- Овие книги се од мошне релевантен проект кој не е завршен. Ние го нарекуваме нешто што тече и во рамките на македонската литература респектибилно го претставува театарскиот жанр. Шест книги се на македонски, две на албански јазик. Во овие осум книги се застапени 15 македонски драматичари од сите генерации, од Никола Киров Мајски, па до релативно најмладиот по години Дејан Дуковски. Имаме вкупно 25 драмски текстови од македонски драмски автори. Книгите се тематизирани. Чашуле е застапен со романот за Прилеп „Така ви се чини,, и со „Вејка на ветрот,, прва македонска модерна драма, драма со која завршува битовиот период на македонската драма. Произведена е на сцената на прилепски театар 1957 година во режија на Мирко Стефановски. Свои томови имаат Горан Стефановски (со 4 драми), Јордан Плевнеш (7 драми). Книга со битова драма, со Современа македонска драма која започнува со Васил Иљоски затоа што со драмата, „Чест,, припаѓа на модернистичкиот тренд, продолжува со Бранко Пендовски, Русомир Богдановски, Горѓи Сталев, Јанина Мирчевска, Сашко Насев и Дејан Дуковски. Важноста на проектот, кој продолжува е голема - рече Лужина.

Книгата „Драми,, од Дејан Дуковски, издание на Култура ја промовираше театрологот Ана Стојаноска.

-Драмите на Дејан Дуковски се покаж како се пишува современа, постмодерна драматика и како истата се практикува. Затоа што на навидум отворената структура тој толку строго, да не речам класично и ги затвора можностите. Неговите драми не можете да ги менувате, „штрихате,, додавате. Тој самиот ја вградува и режијата во неговите текстови. На типичен постмодернистички начин... Дејан Дуковски е човекот што знае како се пишува драма, а истовремено си „игра играчка,, со нас како читатели и гледачи. Во оваа книга и фотографиите ја раскажуваат својата приказна за Дуковски и неговиот осет за театар, сместени се сите негови драми, односно сите податоци за неговата практика. Книгата почнува со неговата последна драма, наградена на конкурсот на МНТ „Изгубени Германци,, а завршува со првиот негов текст Балканска 3/А, односно се прави коментар на целата негова драматика - рече Стојаноска за книгата „Драми,, на Дуковски.

Театарскиот критичар Александра Бошкоска промовираше седум изданија на ИК „Македонска реч,- „Рур,, и „Бела болест,, од Карел Чапек,, „Пеликанот,, од Аугуст Стринберг, потоа 4 книги од Ибзен - „Цон Габриел,, „Сеништа,, Хеда Гоблери „Дивата патка,,.

- Многу е важен преводот на овие книги. Исклучително затоа што со драмската литература треба да се работи во превод. Ова се важни драмски текстови. Тука се 4 драми на Ибзен кој треба да ги прочита секој што се бави со драмска уметност, оти е татко на модерната прозна драма. Неговата идеја да навлезе длабоко во нешта што се случуваат на сцената го прави најинспиративен автор. Многу важни се и преводите на Стринберг и на Чапек, како значајни автори - потенцираше Бошкоска.

За Нове Цветановски од „Македонска реч,, предизвик било да се објават овие книги на квалитетни автори.

За книгата „Театарски согледби,, од Љубомир Груевски зборуваше Ана Стојаноска која рече дека авторот напишал едноставна книга, преку која ни ја доближил театарската критика отпосле.

- Книгата има два дела и е доста интересна. Во првиот дел насловен Фестивали се осум текстови во кои се прави преглед на неколку македонски театарски фестивали. Вториот Премиери следи некои од најпознатите претстави низ репертоарите на македонските театри. Има и критики кои хронично сведочат за театарскиот живот во Македонија и тоа од 1969 година па досега, објавувани во повеќе медиуми - посочи Стојаноска.

а т м о с ф е р а . . .

Во неделата вечерта беше весело во Фестивалското бифе. За забавата и веселата атмосфера надвор од театарските сцени се погрижија групата The Muff од Кавадарци.

Распеано и размуабетено беше повеќе од сигурно. А, богами, и пијачката помогна.

"Едната третина" од жирито, Братислав Димитров, се замуабети со членот на собранието на МТФ Јордан Витанов. Веруваме, не зборуваат за претставите, оти не смеат. А сè друго што си кажаа и што измамува насмевка и лежерно навалување, е нивна работа.

И во фоајето од Домот на културата "Марко Цепенков" може да биде живо. Особено по одиграната претстава оти има "штоф" за муабет и размена на мислења.

К е т л е д а м е . . .

Среда, 6 јуни

22.00 ч.- Театар „Војдан Чернодрински,,
„Онегин,, од Пушкин, во режија на Свездана Ангеловска
 Велешки театар

21.00ч.- Во дворот на црквата „Св Никола,, Варош
„Пеани,, од Тихомир Стојановски и др.автори, режија
 Страшко Милошески
 Театар „Скрб и утеха,,

24.00 ч- ЦК „Марко Цепенков,,
„Љубовникот,, од Пинтер, во режија на Ирена
 Стеријовска
 Дипломска претстава во класата на проф.Дејан
 Пројковски

24.00 - Театар „Војдан Чернодрински,,
„Околиска болница,, од Христо Бојчев, режија Јане
 Спасиќ
 Кумановски театар

Четврток, 7 јуни

12.00 - ЦК „Марко Цепенков,,
 Промоција на театарска литература

Петок, 8 јуни

20.00 ч. - ЦК „Марко Цепенков,,

19.30 ч. ЦК „Марко Цепенков,,
„Генетика на кучињата,, од Венко Андоновски, режија
 Дејан Пројковски
 Драмски театар Скопје

Свечено зајворање на Фесџивалојџ

„Ах, љубов моја,, режија Коле Ангеловски
 Театар комедија Скопје

Издавач: 47 МТФ „Војдан Чернодрински“ – Прилеп
 За издавачот: Петар ТЕМЕЛКОВСКИ
 Фотографии од документацијата на театрите

Македонски театарски фестивал
 „Војдан Чернодрински“ – Прилеп
 Центар за култура „Марко Цепенков“
 7500 Прилеп
 Република Македонија

тел. [048] 401 630 / 425 520
 факс [048] 401 631

e-mail mtf_vc@yahoo.com
 info@mtf.com.mk
 web www.mtf.com.mk

Секретар на МТФ: Стојан ДАМЧЕСКИ
 Технички Секретар: Љупчо ТОДОРОВСКИ

Уредници на билтен:
 Елизабета МИТРЕСКА
 Каролина МИЦЕВСКА
 Љупчо МУРГОСКИ
 Каролина ДУРЛО
 Светлана РИСТЕСКА

Уметнички директор: Петар ТЕМЕЛКОВСКИ

Извршен одбор на МТФ:

Сенко ВЕЛИНОВ – претседател
 Бранко ЃОРЧЕВ – член
 Адем КАРАГА – член
 Јордан ВИТАНОВ – член
 Валентин СВЕТОЗАРЕВ – член

Собрание на МТФ:

Сенко ВЕЛИНОВ – МНТ Скопје
 Јордан ВИТАНОВ – Театар Велес
 Бранко ЃОРЧЕВ – Драмски театар Скопје
 Јелена ЖУГИЌ – Театар „Комедија“ Скопје
 Адем КАРАГА – Албански театар Скопје
 Трајче КАЦАРОВ – Театар Штип
 Атила КЛИНЧЕ – Турски театар Скопје
 Драган МАЦИРОВ – Театар Струмица
 Роберт ПАВЛЕСКИ – Театар Куманово
 Валентин СВЕТОЗАРЕВ – НТ Битола
 Горан СТОЈАНОВСКИ – Театар Охрид
 Валмир АЗИРИ – Тетовски театар Тетово
 Тони ЧАТЛЕСКИ – Театар Прилеп

Жири:

Братислав ДИМИТРОВ
 Веби КЕРИМИ
 Златко СЛАВЕНСКИ

Војдан Чернодрински